

HOTĂRÂREA CURȚII
DIN 25 IANUARIE 1977¹

W. J. G. Bauhuis
împotriva
Statului olandez
(Cerere pentru pronunțarea unei hotărâri preliminare formulată de
Arrondissementsrechtbank din Haga)

Cauza 46/76

În Cauza 46/76,

având ca obiect o cerere adresată Curții, în temeiul articolului 177 din Tratatul CEE, de către Arrondissementsrechtbank (Tribunalul Districtual) din Haga pentru pronunțarea, în litigiul pendinte în fața acestei instanțe, între

W. J. G. BAUHUIS

și

STATUL OLANDEZ

a unei hotărâri preliminare privind interpretarea dispozițiilor din Tratatul CEE care interzic taxele cu efect echivalent cu cel al drepturilor vamale la export, precum și ale Directivei 64/432 a Consiliului din 26 iunie 1964 (JO L 121 din 29 iulie 1964, p. 1977),

CURTEA,

constituită din H. Kutscher, președinte, A. M. Donner și P. Pescatore, președinți de cameră, J. Mertens de Wilmars, M. Sørensen, A. J. Mackenzie Stuart, A. O'Keeffe, G. Bosco și A. Touffait, judecători,

avocat general: G. Reischl

grefier: A. Van Houtte

pronunță prezenta

HOTĂRÂRE

1 Prin Hotărârea din 10 mai 1976, primită de grefa Curții la 2 iunie 1976, Arrondissementsrechtbank din Haga a solicitat Curții, în temeiul articolului 177 din Tratatul CEE, să se pronunțe cu privire la interpretarea articolului 16 din tratat și, în acest sens, să hotărască dacă:

¹Limba de procedură: olandeza.

„obligățiile pecuniare, percepute de către un stat membru pe motive de control sanitar al capetelor de animale, care urmează a fi exportate într-un alt stat membru, trebuie considerate ca fiind taxe cu efect echivalent drepturilor vamale la export atunci când aceste obligații pecuniare servesc la acoperirea, și nu depășesc, costul real al unui control sanitar efectuat prin decizie a autorității naționale:

a) (cu privire la bovine sau porcine)

pentru îndeplinirea obligațiilor pe care Consiliul Comunității Economice Europene le-a impus statului membru de expediție prin Directiva 64/432/CEE din 26 iunie 1964, sau

b) (cu privire la bovine sau porcine)

pentru îndeplinirea obligațiilor la care se face referire la litera a) și, în plus, pentru a se asigura că bovinele sau porcinele în cauză respectă condițiile speciale de import pe care statul membru de destinație trebuie să le îndeplinească, sau

c) (cu privire la alte animale decât bovine sau porcine)

pentru a se asigura că animalele în cauză respectă condițiile speciale de import pe care statul membru de destinație trebuie să le îndeplinească?”;

2 întrucât aceste întrebări au fost adresate în cadrul unui litigiu între autoritățile administrative olandeze și un vânzător de bovine care, între august 1966 și iulie 1971 a exportat, în alte state membre, animale vii și care solicită restituirea redevențelor achitate pentru controalele sanitare efectuate de către autoritățile administrative olandeze înainte de efectuarea acestor exporturi;

3 întrucât acesta susține că aceste redevențe constituie taxe cu efect echivalent cu cel al drepturilor vamale la export, interzise de la 1 ianuarie 1962 de articolul 16 din tratat și, prin urmare, au fost plătite în mod eronat;

4 întrucât din hotărârea dată de instanța națională rezultă că drepturile litigioase au fost prelevate, pe de o parte, cu ocazia controalelor sanitare asupra bovinelor și porcinelor, impuse și reglementate prin Directiva 64/432/CEE a Consiliului din 26 iunie 1964 privind problemele de sănătate animală care afectează comerțul intracomunitar cu bovine și porcine (JO nr. 121 din 29.07.1964, p. 1977) și, pe de altă parte, cu ocazia controalelor sanitare altele decât cele impuse de această directivă sau, din nou, asupra altor animale decât cele vizate de directivă și reglementate numai de dispozițiile din legislația națională;

5 întrucât este necesar ca aceste situații să fie examinate separat;

6 întrucât este totuși necesar să se precizeze cadrul legal în care se vor raporta răspunsurile la întrebările adresate;

7 întrucât, în conformitate cu articolul 9 din Tratatul CEE, sunt interzise între statele membre drepturile vamale la import și la export și toate taxele cu efect echivalent;

8 întrucât, în conformitate cu articolul 16, statele membre trebuie să elimine între ele drepturile vamale la export și taxele cu efect echivalent, cel târziu până la sfârșitul primei etape de tranziție;

9 întrucât justificarea interdicției referitoare la taxelor vamale cu efect echivalent drepturilor vamale la export se bazează pe faptul că orice obligații pecuniare, oricât de mici, impuse pe motiv de trecere a frontierei constituie un obstacol în calea circulației mărfurilor, fapt agravat de formalitățile administrative rezultate;

10 întrucât, prin urmare, orice obligație pecuniară, oricare ar fi denumirea sa și modul său de aplicare, impusă unilateral asupra mărfurilor naționale sau străine pe motiv că acestea trec frontiera, atunci când nu este un drept vamal propriu-zis, constituie o taxă cu efect echivalent în sensul articolelor 9, 12, 13 și 16 din tratat, chiar dacă nu este percepută în beneficiul statului;

11 întrucât poziția ar fi diferită doar dacă obligația în cauză ar fi considerată remunerație pentru un serviciu efectiv făcut importatorului, într-o sumă proporțională cu serviciul amintit sau care ține de un regim general de redevențe interne aplicat sistematic produselor naționale și produselor importate sau exportate, conform aceluiași criterii;

12 întrucât, deși articolul 36 din tratat prevede că dispozițiile articolelor 30-34 nu se opun interdicțiilor sau restricțiilor la import sau la export, justificate pe motive de protecție a sănătății și a vieții persoanelor și animalelor, această dispoziție constituie o derogare de la norma fundamentală privind eliminarea oricăror obstacole în fața liberei circulații a mărfurilor între statele membre și are o interpretare strictă și nu poate fi înțeleasă ca autorizând măsuri de o altă natură decât cele la care se face referire la articolele 30 – 34;

13 întrucât, prin urmare, deși articolul 36 nu se opune controalelor sanitare, nu poate totuși fi interpretat ca permițând impunerea de taxe asupra mărfurilor importate sau exportate care fac obiectul controalelor amintite, și care au drept scop acoperirea costurilor acestora;

14 întrucât, în fapt, această impunere nu este în mod intrinsec necesară exercitării competențelor prevăzute la articolul 36 și, prin urmare, poate constitui un obstacol suplimentar în comerțul intracomunitar;

15 întrucât este necesar să se analizeze întrebările adresate în lumina acestor considerente.

I – În ceea ce privește taxele pentru controalele sanitare impuse de Directiva 64/432

16 Întrucât, în vederea eliminării obstacolelor în calea comerțului intracomunitar cu bovine și porcine și cu carne proaspătă, Consiliul a armonizat, prin Directiva 64/432 din 26 iunie 1964, măsurile de inspecție sanitară în vigoare în statele membre, obligându-le pe acestea să uniformizeze dispozițiile naționale în domeniu, în conformitate cu dispozițiile acestei directive;

17 întrucât, în conformitate cu al doilea și al treilea considerent, directiva din 26 iunie 1964 vizează creșterea eficienței regulamentelor privind organizarea piețelor în domeniul cărnii de vită și mânzat și de porc, înlocuind „numeroasele și tradiționalele măsuri de protecție a frontierei, cu un sistem uniform destinat în special facilitării schimburilor intracomunitare”;

18 întrucât, în conformitate cu al treilea și al patrulea considerent, acest obiectiv nu poate fi atins decât prin eliminarea diferențelor existente între legislațiile naționale, „realizând o armonizare a dispozițiilor statelor membre în domeniul poliției sanitare”;

19 întrucât această armonizare constă esențial în special în a impune statelor membre expeditoare de animale obligația de a asigura respectarea unei serii de măsuri sanitare destinate să garanteze, printre altele, că animalele exportate nu reprezintă o sursă de propagare a bolilor contagioase;

20 întrucât din ansamblul acestor considerente reiese că sistemul controalelor sanitare armonizat, instituit de directivă, se bazează pe echivalența garanțiilor sanitare cerute în ansamblul statelor membre, de unde rezultă atât garantarea protecției sănătății, cât și egalitatea de tratament pentru produse;

21 întrucât, în această perspectivă, sistemul vizează deplasarea controlului către statul membru expeditor și prin urmare, înlocuirea măsurilor sistematice de protecție la frontieră cu un sistem uniform astfel încât numeroasele controale la frontieră să nu mai fie necesare, iar statul destinat să aibă posibilitatea de a asigura acordarea efectivă a garanțiilor care rezultă din sistemul de control astfel uniformizat;

22 întrucât sistemul se bazează pe încrederea pe care statele membre trebuie să o aibă în ceea ce privește garanțiile oferite de controalele efectuate inițial de către serviciile sanitare ale statului membru din care sunt expediate animalele;

23 întrucât, pentru ca aceste garanții să devină efective, directiva a armonizat dispozițiile statelor membre, generalizând metodele de control foarte stricte;

24 întrucât, prin urmare, se întâmplă în mod frecvent ca cel puțin o parte din operațiunile de control prevăzute de directivă să fie similare controalelor efectuate în momentul comercializării și transportului aceluiași animal pe teritoriul statului membru în cauză;

25 întrucât redevențele stabilite pentru aceste controale, în cazul în care sunt solicitate atât pentru comercializarea internă, cât și pentru export, fac parte dintr-un sistem general de redevențe interne și nu constituie taxe cu efect echivalent cu cel al unui drept vamal la export, dar se încadrează în domeniul interdicției de a discrimina în conformitate cu articolul 95 din tratat;

26 întrucât întrebarea adresată se referă în primul rând la interpretarea conceptului de taxă cu efect echivalent cu cel al unui drept vamal la export, în ceea ce privește redevențele stabilite pentru aceste controale, care sunt exclusiv efectuate pe animalele destinate exportului într-un alt stat membru și în vederea îndeplinirii obligațiilor prevăzute de Directiva 64/432 a Consiliului;

27 întrucât, cu toate că, alături de exportul către un alt stat membru, organizarea acestor controale a devenit obligatorie, prin directivă, pentru statul membru de expediție astfel încât controalele la frontieră organizate unilateral de către statul membru importator să nu mai fie necesare sau cel puțin pentru a le reduce la un control ocazional pentru a verifica dacă măsurile sanitare pe care statul membru expeditor trebuie să le ia au fost respectate;

28 întrucât aceste măsuri nu sunt impuse unilateral de către fiecare stat membru, ci sunt obligatorii și uniforme pentru toate produsele în cauză, fie că este vorba de statul membru de expediție sau de cel de destinație;

29 întrucât, pe de altă parte, nu sunt stabilite de către fiecare stat membru pentru protecția propriului său interes, ci de către Consiliu, în interesul general al Comunității;

30 întrucât, prin urmare, nu pot fi considerate ca fiind măsuri unilaterale având drept scop împiedicarea schimburilor comerciale, ci mai curând ca operațiuni care au drept scop favorizarea liberei circulații a mărfurilor, în special prin neutralizarea obstacolelor create în fața acestei libere circulații de măsurile de control sanitar, adoptate în conformitate cu articolul 36;

31 întrucât, în aceste condiții, redevențele prelevate cu ocazia controalelor sanitare, impuse de o dispoziție comunitară, uniforme și care trebuie efectuate în mod obligatoriu, înainte de expediere, în statul membru de expediție, nu constituie taxe cu efect echivalent cu cel al drepturilor vamale la export, cu condiția ca valoarea lor să nu depășească costul real al controlului pentru care sunt prelevate;

32 întrucât motivele care interzic orice obstacol în fața schimburilor intracomunitare, fie acestea sub formă de taxe cu efect echivalent cu cel al drepturilor vamale sau sub formă de măsuri cu efect echivalent cu cel al restricțiilor cantitative nu se aplică în acest caz;

33 întrucât, prin urmare, trebuie făcută o distincție, în ceea ce privește legitimitatea solicitării unei redevențe, între controalele impuse de directivă și cele ocazionale, pe care, conform directivei, numai statele membre sunt autorizate să le efectueze la frontieră, prima categorie fiind organizate în mod obligatoriu și în general, astfel încât să se realizeze pentru toate mărfurile în cauză, în timp ce redevențele prelevate pentru controalele din a doua categorie nu sunt efectuate decât într-un mod aleatoriu, fiind realizate numai pentru mărfurile care sunt controlate;

34 întrucât, mai mult, este pusă în discuție compensarea, justificată din punct de vedere financiar și economic, a unei obligații impuse în mod egal tuturor statelor membre prin dreptul comunitar;

35 întrucât, fără îndoială, costurile de efectuare a controlului pot să difere de la un stat membru la altul, astfel încât taxele să fie inegale, în funcție de statul membru în care este efectuat controlul;

36 întrucât, deși ar fi de preferat ca aceste redevențe să fie armonizate, faptul că ele nu pot, dacă nu sunt considerate drept taxe cu efect echivalent cu cel al drepturilor vamale, să depășească costul real al efectuării controlului, le exclude din categoria ajutoarelor interzise la export și le împiedică a fi considerate drept obstacole în fața circulației mărfurilor.

II – În ceea ce privește taxele pentru controalele sanitare speciale efectuate cu ocazia exportului de bovine și porcine

37 Întrucât, în vederea favorizării liberei circulații a animalelor din speciile bovină și porcină, Directiva 64/432 a generalizat și a uniformizat controalele sanitare destinate protecției sănătății și vieții persoanelor și animalelor pentru întregul teritoriu al Comunității;

38 întrucât încrederea reciprocă pe care statele membre trebuie să o aibă în controalele efectuate, în condițiile prevăzute, de către autoritățile competente din celelalte state membre constituie un element fundamental al sistemului pus în aplicare de directivă, în absența căruia directiva nu ar mai avea obiect;

39 întrucât rezultă că bovinele și porcinele care fac obiectul controalelor impuse de această directivă trebuie să poată fi transportate dintr-un stat membru în alte state membre fără a fi necesare condiții sanitare suplimentare;

40 întrucât, prin urmare, rezultă că, în afara excepțiilor prevăzute de directivă în sine, orice control suplimentar impus unilateral de către un stat membru asupra bovinelor sau porcinelor pentru export într-un alt stat membru, fie din proprie inițiativă, fie pentru a răspunde cerințelor care nu mai sunt justificate ale unui alt stat membru, constituie o măsură cu efect echivalent cu cel al unei restricții cantitative și orice redevență prelevată cu această ocazie este, din acest motiv, incompatibilă cu dreptul comunitar;

41 întrucât această situație ar fi diferită numai dacă respectivul control și redevența similară ar fi deopotrivă impuse de legislația națională în ceea ce privește comercializarea și transportul de bovine și de porcine pe teritoriul statului membru în cauză;

42 întrucât, prin urmare, în cazul în care ar fi efectuate controale suplimentare în țara de expediție în circumstanțele și în condițiile prevăzute de dispozițiile speciale ale Directivei 64/432, cum ar fi articolul 8, redevențele s-ar conforma celor analizate mai sus și nu ar constitui taxe cu efect echivalent cu cel al drepturilor vamale la export, cu condiția să nu depășească costul real al controlului.

III – În ceea ce privește taxele pentru controalele sanitare efectuate în țările de expediție asupra animalelor, altele decât bovine și porcine

43 Întrucât controalele vizate de ultima parte a întrebării sunt efectuate de către fiecare stat membru fără a avea legătură cu reglementările comunitare, în mod unilateral și nestandardizat;

44 întrucât, în măsura în care aceste controale sunt efectuate numai asupra animalelor destinate exportului, și sunt diferite de cele practicate în cazul comercializării sau transportului aceluiași animale pe teritoriul statului membru în cauză, acestea sunt măsuri cu efect echivalent cu cel al restricțiilor cantitative;

45 întrucât aceste măsuri, care au drept scop protejarea intereselor sanitare ale țării importatoare, sunt conforme tratatului, în condițiile prevăzute de articolul 36 din acesta;

46 întrucât articolul 36 nu interzice înlocuirea controalelor efectuate de către statul importator cu ocazia trecerii frontierei cu controalele efectuate la plecare de către statul membru de expediție;

47 întrucât, cu toate acestea, transferul acestor controale, care continuă să fie efectuate în interesul statului importator, nu le modifică în fapt natura acestora;

48 întrucât, după cum s-a menționat, deși articolul 36 nu se opune, în conformitate cu condițiile pe care le prevede, menținerii anumitor restricții în special sub formă de controale sanitare, nu permite totuși perceperea de drepturi prelevate asupra mărfurilor care fac obiectul acestor controale, această percepere nefiind necesară în vederea exercitării competențelor prevăzute la articolul 36 și, prin urmare, constituie un obstacol suplimentar în calea comerțului intracomunitar;

49 întrucât motivele care fac legală perceperea de drepturi corespunzătoare în cazul efectuării de controale generalizate, uniforme și de natură comunitară nu se aplică situațiilor care constituie obstacole create în mod unilateral;

50 întrucât, prin urmare, acesta este și cazul în care controalele naționale constituie măsuri de promovare a exporturilor;

51 întrucât, prin urmare, este necesar să se răspundă că reprezintă taxe cu efect echivalent cu cel al drepturilor vamale redevențele percepute de statul membru de expediție pentru controalele sanitare efectuate de autoritățile respectivului stat care nu sunt impuse de un regulament sau de o directivă comunitară, dar care sunt considerate obligatorii de către statul respectiv pentru a verifica dacă au fost respectate condițiile în care statul membru de destinație a efectuat importul.

Cu privire la cheltuielile de judecată

52 Întrucât cheltuielile efectuate de către Guvernul Țărilor de Jos și de către Comisia Comunităților Europene, care au prezentat observații Curții, nu sunt rambursabile;

53 întrucât procedura are, în raport cu părțile în acțiunea principală, un caracter incidental față de procedura din fața instanței naționale, este de competența acestei instanțe să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată.

Pentru aceste motive,

CURTEA,

pronunțându-se cu privire la întrebările care i-au fost adresate de către Arrondissementsrechtbank din Haga prin ordonanța din 10 mai 1976, hotărăște:

1) Redevențele prelevate cu ocazia controalelor sanitare, impuse de o dispoziție comunitară, uniforme și care trebuie efectuate în mod obligatoriu, înainte de expediere, în statul membru de expediție, nu constituie taxe cu efect echivalent cu cel al drepturilor vamale la export, cu condiția ca valoarea lor să nu depășească costul real al controlului pentru care sunt prelevate.

2) În afara excepțiilor prevăzute de Directiva 64/432/CEE în sine, orice control suplimentar impus unilateral de către un stat membru asupra bovinelor sau porcinelor pentru export într-un alt stat membru, fie din proprie inițiativă, fie pentru a răspunde cerințelor care nu mai sunt justificate ale unui alt stat membru, constituie o măsură cu efect echivalent cu cel al unei restricții cantitative și orice redevență prelevată cu această ocazie este, din acest motiv, incompatibilă cu dreptul comunitar.

3) Reprezintă taxe cu efect echivalent cu cel al drepturilor vamale redevențele percepute de statul membru de expediție pentru controalele sanitare efectuate de autoritățile respectivului stat care nu sunt impuse de un regulament sau de o directivă comunitară, dar care sunt considerate obligatorii de către statul respectiv pentru a verifica dacă au fost respectate condițiile în care statul membru de destinație a efectuat importul.

Kutscher

Donner

Pescatore

Mertens de Wilmars

Sørensen

Mackenzie Stuart

O'Keeffe

Bosco

Touffait

Pronunțată în ședință publică la Luxemburg, 25 ianuarie 1977.

Grefier
A. Van Houtte

Președinte
H. Kutscher